

УЧИЛИЩНОТО НАСТОЯТЕЛСТВО КЪМ ОУ "ЕЛИН ПЕЛИН" – БУРГАС

XIX състезание по български език и литература за ученици от I до VII клас

„ОБИЧАМ ТЕ, БЪЛГАРСКА РЕЧ!“

Бургас, 24.03.2018 г.

VII клас

УВАЖАЕМИ УЧЕНИЦИ,

Тестът съдържа 25 задачи по български език и литература.

Задачите са два вида: със структуриран отговор с четири възможности за отговор, от които само един е верният, и със свободен отговор.

Отговорите отбелязвайте със син цвят на химикалката в листа за отговори. Можете да работите и върху теста, но напомняме, че листът за отговори е официалният документ, който ще се оценява. Поради това е задължително верните според вас отговори да отбелязвате внимателно в листа за отговори.

За да отбележите своя отговор, срещу номера на съответната задача зачертайте със знака X буквата на избрания от вас отговор.

Например:

Ако след това прецените, че първоначалният ви отговор не е верен, запълнете кръгчето с грешния отговор и зачертайте със знака X буквата на друг отговор, който приемате за верен.

Например:

За всяка от задачите със свободен отговор в листа за отговори е оставено празно място. Използвайте това място, за да запишете своя отговор.

Ако след това прецените, че записаният отворен отговор не е верен, задраскайте го с хоризонтална черта и запишете над него отговора, който според вас е правилен.

Запомнете! Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, чиято буква е зачертана със знака X. За всяка задача трябва да е отбелязан не повече от един действителен отговор.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Прочетете текста и разгледайте схемата, за да изпълните задачите от 1. до 13. включително.

„По жътва“ – един от ранните разкази на Елин Пелин, е публикуван през 1904 г. с мотото „Жътва е сега... пейте, робини...“. След преработката на текста през 1938 г. епиграфът е премахнат, тъй като е свързан с темата за националноосвободителната борба, а не с жертвения труд на селянина.

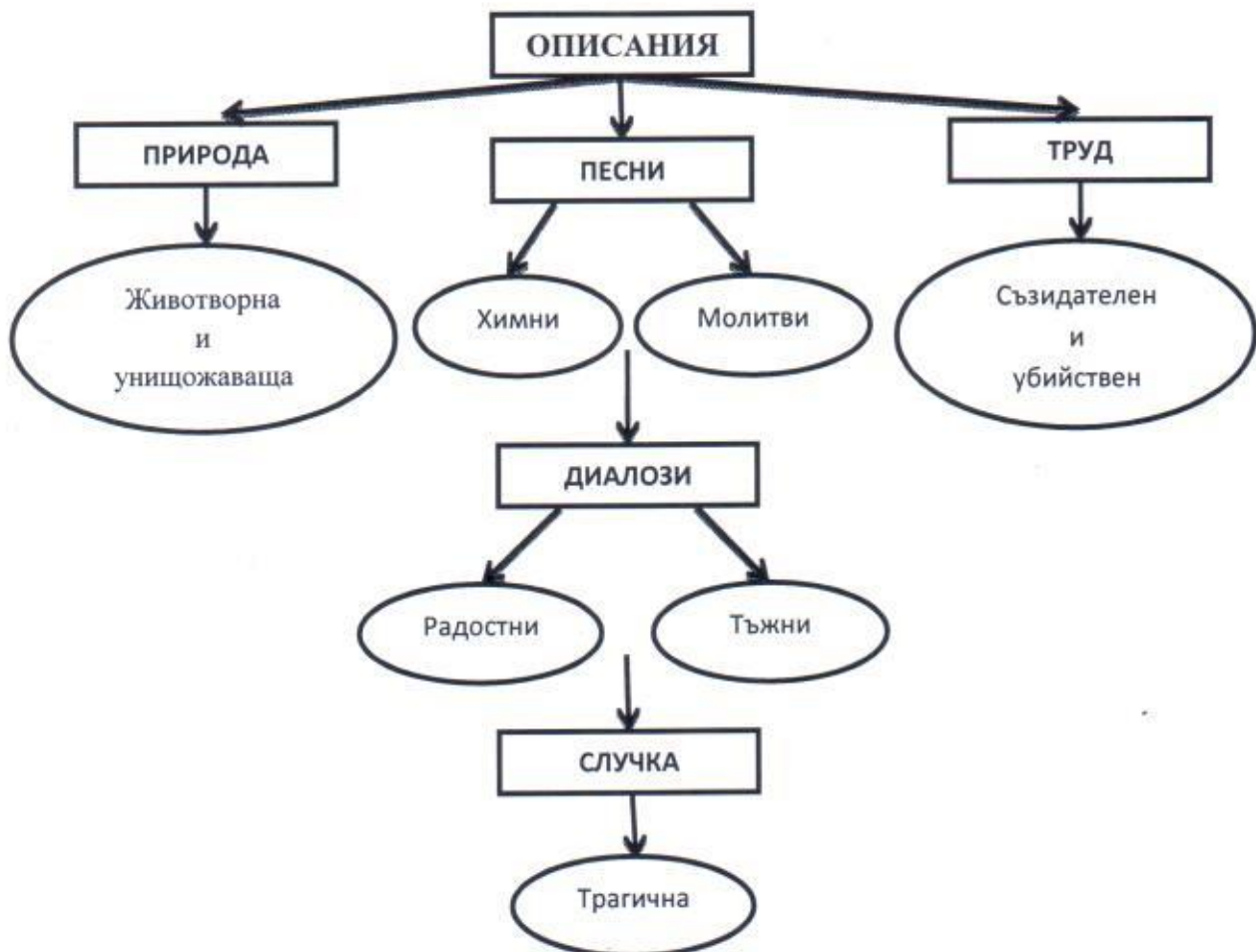
Съчетание от компонентите пейзаж, диалог и случка, творбата носи особеностите на Елин-Пелиновия разказ – ясен и пестелив сюжет, двама основни герои, стремително развитие на действието, изнасяне на кулминацията в края на текста, преди неочакваната развръзка.

Изграден на принципа на противопоставянето, „По жътва“ е двуделен разказ с уникален строеж. Водещи в двете му части са ключовите антитези: любовна песен – любовно ридание, всеобща радост – всеобща скръб, **триумф** на песента (доброто) и триумф на смъртта (на злото). В зависимост от това можем да говорим за наличието на две кулминации в Елин-Пелиновата творба.

Експозицията на разказа, изпълняваща ролята на ретардация, се състои от подробни описания – на природата, на песните, на труда. Авторът гради паралелно духовния свят на човека и природния свят, за да пресъздаде диалектиката на живота и смъртта. Особено ясно тази **закономерност** проличава във финалната част на творбата.

В контрастно изградения разказ светът е двойствен и противоречив. Драматично са пресъздадени двете лица на природата – животворящото и унищожителното, и двете страни на човешкия труд – съзидателната и убийствената. Над всичко обаче се извисяват две изключителни стойности – чистотата на преживяната любов, извисена чрез песента, и съхраненият душевен свят на хората, чиито сърца са единни и в радостта, и в скръбта на всеки човек.

ЕЛЕМЕНТИ НА РАЗКАЗА „ПО ЖЪТВА“

1. Текстът и схемата предлагат информация за...

- А) контраста в разказа „По жътва“, изразен чрез природата и труда.
 Б) елементите на сюжета на разказа „По жътва“: експозиция, кулминация, развързка.
 В) двете кулминации в разказа „По жътва“, представени като триумф на песента и на смъртта.
 Г) композиционните компоненти на разказа „По жътва“: диалози, ретардация, ретроспекция.

2. Кое твърдение НЕ е вярно според текста?

- А) От 1904 г. до 1938 г. публикациите на разказа „По жътва“ излизат с мотото „Жътва е сега... пейте, робини...“.
 Б) Експозицията на Елин-Пелиновия разказ се състои от описания, изпълняващи ролята на ретардация.
 В) Сюжетната кулминация и развързката в „По жътва“ са изнесени в края на действието.
 Г) Втората част на разказа „По жътва“ е открoена с употребата на противопоставителния съюз „но“.

3. Кое твърдение е вярно само според схемата?

- А) Разказът „По жътва“ е изграден на принципа на контраста.
 Б) Песните в разказа са определени като химни и молитви.
 В) Природата има две лица – животворящо и унищожавашо.
 Г) Светът в разказа „По жътва“ е двойствен и противоречив.

4. Чие описание НЕ присъства в схемата?

- А) на природата; Б) на труда; В) на песните; Г) на портрета.

5. Коя дума според текста и схемата характеризира света на разказа „По жътва“ като двойствен и противоречив?

- А) природата; Б) любовта; В) жътварките; Г) песните.

6. С коя дума е уместно да се замени подчертаната дума триумф според смисъла на текста?

- А) сполука; Б) лаври; В) победа; Г) значимост.

7. Коя глаголна форма от четвъртия абзац на текста е от свършен вид?

- А) изпълнява; Б) се състои; В) пресъздаде; Г) проличава.

Прочетете изречението от текста и изпълнете задачи от 8. до 10. включително.

След преработката на текста през 1938 г. епиграфът е премахнат, тъй като е свързан с темата за националноосвободителната борба, а не с жертвения труд на селянина.

8. Какво е по състав изречението?

- А) сложно съставно с подчинено подложно изречение;
 Б) сложно съставно с подчинено обстоятелствено изречение;
 В) сложно съставно с подчинено допълнително изречение;
 Г) сложно съставно с подчинено определително изречение.

9. Колко прости изречения се съдържат в сложното изречение?

- А) 2; Б) 3; В) 4; Г) 5.

10. С коя съюзна връзка може да се замени съюзът *тъй като*, без да се промени смисълът на изречението?

- А) само че; Б) когато; В) макар че; Г) защото.

11. Преобразувайте подчертаната част в подчинено изречение, като запазете смисъла и се съобразите с пунктуационните правила.

Експозицията на разказа, изпълняваща ролята на ретардация, се състои от подробни описания.

12. Като имате предвид информацията от текста и от схемата, запишете два аргумента в подкрепа на тезата, че Елин Пелин е майстор на контраста.

13. Препишете изречението, употребено в текста, като преобразувате подчертаната глаголна форма в сложна глаголна форма за повелително наклонение.

Пресъздадени са двете лица на природата – животворящото и унищожителното.

14. С кой от посочените изрази може да се замени подчертаното фразеологично словосъчетание, без да се промени смисълът на изречението?

Нека тая случка да му бъде като обеца на ухото.

- А) пример; В) заслуга;
Б) възмездие; Г) поука.

15. Коя от подчертаните думи е употребена НЕПРАВИЛНО в изречението?

Алеко е възхитен пред (А) красотата (Б) на Ниагара, затова отказва (В) да я (Г) опише.

16. Колко запетая са пропуснати в изречението?

Добромир слезе до къщата и отблизо видя че воденицата беше съвсем запусната а и реката вече не беше същата ами се бе превърнала в буйно поточе което шуртеше между едри камъни и повалени дървесни трупи.

- А) три; Б) четири; В) пет; Г) две.

17. Преобразувайте пряката реч в непряка, като спазите правилата за пунктуационно оформяне и запазете основното глаголно време.

- Татко, искам да дойда с тебе! – приплака детето умолително.

18. Прочетете текста и го препишете, като редактирате допуснатите правописни, граматически и пунктуационни грешки.

В някакво мигновение той вдигна Кирил над главата му с такава лекота сякаш не беше човек, а някакав кух шивашки маникен. След това с все сила го запрати в безната. Не се чу звук сякаш младежа бе издъхнал още в същия миг в ръцете му. Не, не, жив беше! Ръцете му безпомощно и жалко се размахаха сякаш искаше да се залови за нещо невидимо, после изчезна в бездната.

Неси остана тъй, с вдигнати ръце, край перваза. Измина цяла вечнос, после усети тъпия мъртав удар в скалите.

19. Свържете частите така, че да се получи вярно твърдение.

- А) „Опълченците на Шипка” и „Българският език”...
 Б) „Една българка” и „Опълченците на Шипка”...
 В) „На прощаване в 1868 г.” и „Немили-недраги”...
 Г) „На прощаване в 1868 г.” и „Опълченците на Шипка”...

1. са лирически творби, които условно могат да се разделят на части.
2. са творби, пресъздаващи тежката участ на българските емигранти.
3. са творби, завършващи с епилог.
4. са оди, утвърждаващи българската идентичност.

20. В кой от цитатите е използвана етимологична фигура?

- А) „...там дете баща и братя / черни чернеят за мене..”
 Б) „Не си можал да вълпътиш във теб / създањята на творческата мисъл”;
 В) ” Я чакай да ги взема в другата стая – и посягва да ги вземе, но домашните любезно се съпротивят..”
 Г) “И с нов дъжд куршуми, камъни и дървье / дружините наши, оплискани с кърви, / пушкат и отблъскват, без сигнал, без ред”

21. Попълнете таблицата, като в първата колона запишете буквата, с която са означени цитатите, а във втората колона – героя, на когото те принадлежат.

- А) „Ще се бием братя мили!”
 Б) „Та то е умряло!”
 В) „Да ти я платя, побратиме...”
 Г) „Да помнят, мене да търсят,
 бяло ми месо по скали...”

Буква	Герой

22. Какво е характерно за пътеписа като жанр?

- А) Героите са представени в развитие.
 Б) Представа драматични случки.
 В) Описва художествено конкретни места и конкретно време.
 Г) Творбата се отнася към лирическите жанрове.

23. Кой е героят от повестта „Немили-недраги”, който показва противоречиви страни от своя характер в различните ситуации?

- А) Бръчков;
 Б) Македонски;
 В) Странджата;
 Г) Хаджият.

24. Запишете какви са подчертаните изразни средства.

Език (1) свещен на моите деди,
език (1) на мъки, стонове вековни (2),
език (1) на тая, дете ни роди
 за радост не – за ядове отровни (3).
 „И гърди (4) геройски на смърт да изложи”

№	Изразно средство
1	
2	
3	
4	

25. Запишете с три-четири изречения какво внушава цитатът от творбата „Опълченците на Шипка”:

„...едно име ново, голямо, антично, / като Термопили славно, безгранично...”